

משלוח בגדים ואוכל שהגיע בשבת

משנה שבת קכא, א

נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין שביתתו עליהן.

גמרא: נכרי לדעתיה דנפשיה עביד.

רש"י שם: להנאת עצמו מתכוין שיודע שלא יפסיד.

משנה שבת קכב, א

נכרי שהדליק את הנר משתמש לאורו ישראל, ואם בשביל ישראל אסור. מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל, ואם בשביל ישראל אסור.

תוס' שם: ולא דמי להא דאמר לעיל נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה, והכא אסור כשעושה בשביל ישראל. דכי אמרינן דנכרי אדעתא דנפשיה קא עביד, הני מילי בכיבוי וכיוצא בו, שאין ישראל נהנה במעשה הנכרי, אבל הכא שגוף ישראל נהנה במעשה של נכרי לא אמרינן אדעתא דנפשיה קעביד, הואיל והנכרי מתכוין להנאתו.

ביצה כד, ב

נכרי שהביא דורון לישראל ביום טוב ... חוץ לתחום אסור.

רש"י שם: כדי שלא יהנה ממלאכת יום טוב ... מחוץ לתחום אסורין גזירה שמא ישלח בשבילו.

תוס' שם: ודאי אין זה הטעם אלא הטעם שמא יאמר לנכרי לך ולקט.

שוע"ר סי' רנב

י שאף שהנכרי מתכוין לטובת עצמו, מכל מקום עיקר עשיית מלאכתו היא שיהנה גוף הישראל ממנה בשבת, שאם לא הנאת גוף הישראל ממנה בשבת לא היה עושה אותה כלל בשבת, וכיון שעיקר עשיית המלאכה היא בשבילו, יש לגזור גזרה שמא יאמר לו לעשות לו בשבת.

יא אבל נכרי שעשה לישראל כלי בשבת בקבלנות, שקיבל מערב שבת וקצץ לו שכר, מותר לו ליהנות ממנו בשבת עצמה, כיון שהנכרי עשה לטובת עצמו להשלים פעולתו ולקבל שכרו ולא נתכוין בשביל שיהנה ממנו הישראל בשבת עצמה, שאף אם לא יהנה ממנו בשבת עצמה לא ימנע הנכרי מעשות מלאכתו בשבת ואם כן אין לאסור לו ליהנות ממה שעשה הנכרי לטובת עצמו ויש אוסרים להשתמש בכלי הנגמר בשבת ביד נכרי, וגם במוצאי שבת צריך להמתין בכדי שיעשו ... כדי שלא יהנה ממלאכת שבת. וכן יש לנהוג לכתחלה. אם לא שצריך אליו הכלי בשבת שאז יש להקל.

שוע"ר סי' שז

כו ישראל ששיגר פירות לחבירו מערב שבת על ידי נכרי ונתעכב והביאם בשבת, שאסורים למי שנשתלחו אליו ... לפי שכיון שהנכרי יודע שישראל זה שמוליך אליו הוא יאכל בשבת פירות הללו ולכך הוא מוליכם לו, אם כן הוא מתכוין בהבאתו מחוץ לתחום בשביל הנאת גופו של זה, ומטעם זה אף אם הנכרי מתכוין לטובת עצמו לקבל שכרו אסור.

שוע"ר סי' תקטו

יב הטעם שהצריכו חכמים להמתין בכדי שיעשו, אינו בשביל שלא יהנה ממלאכת יום טוב, שהרי אינו נהנה כלל מגוף המלאכה, דהיינו ההליכה מחוץ לתחום, אלא הוא נהנה מהדבר שנעשה בו המלאכה, אבל לא מן גוף המלאכה בעצמה, ולפיכך לא היו חכמים מצריכים להמתין בכדי שיעשו. ולמה הצריכו להמתין משום גזרה שמא יאמר לנכרי שיביא לו מיני מאכל מחוץ לתחום ביום טוב כדי למהר אכילתו בלילה.

טו רק שיזהר שלא יטלטלנו חוץ לדי אמות, במקום שאסור לטלטל בשבת ... ואף על פי שהותר לו לאכלו בו ביום, מכל מקום לא הותר לו להוציא חוץ לדי אמות בכרמלית ... ואפילו הובא לצורך נכרי, דכיון שיצא חוץ לתחום אין לו אלא ד' אמות.

כא ישראל שקצץ דמים לנכרי שיביא לו דגים בערב יום טוב בעד סכום דמים אלו שקצץ לו, ונשתהה הנכרי והביאן ביום טוב ... יש להסתפק אם צריך להמתין בכדי שיעשו ... כשהנכרי עושה המלאכה ביום טוב אינו עושה אותה בשביל שיהנה ממנה הישראל ביום טוב עצמו, אלא בשביל עצמו הוא מזרז את עצמו למהר מלאכתו, לפיכך אפשר שזהו דומה לקצץ עם הנכרי מערב שבת שיעשה לו מנעלים והביאן לו הנכרי בשבת, שהן מותרים להישראל בו ביום כמ"ש בסי' רנ"ב ע"ש. וכבר נתבאר שם דיש אוסרין ללבוש המנעלים עד שימתין במוצאי שבת בכדי שיעשו.

בס"ד
בעזה"י, מתחילים אנו בזה סדרת שיעורים בנושא :

אמירה לנכרי

נושא כללי זה מתחלק למספר נושאים פרטיים, שבהם ידונו השיעורים הבע"ל :

א) משלוח בגדים ואוכל שהגיע בשבת

ב) הזמנת משלוח שיגיע בשבת

ג) אמירה לנכרי בדרך סיפור

ד) הבאת תינוק וחולה לבהכ"נ ע"י נכרי